

Kako pripraviti naše ljudi k branju

Kdor pozna slovensko zgodovino, ve, kak pomen je imela za našo narodno ohranitev in za obrambo naših narodnih mej izobrazba. Naše najmočnejše orožje je bila v vsej moderni dobi knjiga, od leta 1551 naprej, ko je Trubar natisnil prvo slovensko knjigo.

Res je, da so imeli nekateri drugi, posebno mnogoštevilni narodi, kot npr. Nemci in Italijani, že dolgo pred nami velike pesnike, filozofe in reformatorje. Toda to je bil vrh — njihovo ljudstvo pa je bilo manj izobraženo kot naše, ki je živelo vedno na prepihu in na krišču poti, kultur in jezikov. Tako si je tudi naš povprečni človek pridobil določeno izobrazbo in pregled nad dogajanjem. Znano je, da je naš kmet vedno zviška gledal na svojega laškega in nemškega soseda, ker se je čutil po izobrazbi nad njim.

Ni še daleč čas, ko smo se Slovenci ponasali s tem, da nimamo nepismenih in da smo nepismenost odpravili prej kot razni veliki evropski narodi. Kot znano, je v Italiji še dozdale odpravili in prav tako ne pri drugih jugoslovanskih narodih. Pred nekaj desetletji skoro ni bilo kmečke hiše kjerkoli na slovenskem narodnem ozemlju, kjer bi ne imeli na predalih vsaj nekaj desetih Mohorjevih in drugih knjig. Ponekod so imeli celo lepe knjižnice. V istem času pa bi bil človek zaman iskal tako zbirko knjig v avstrijski ali italijanski kmečki hiši. Našel bi bil kvečjemu kak koledar ali mašno knjizico. Skoro vsaka hiša je bila naročena na kak tednik in na več mesečnikov, bodisi na družinsko revijo ali na kako kmečko glasilo, na otroške ali na verske mesečnike: bile so tudi hiše, kamor je prihajalo več tednikov ali celo dnevnik. Ljudje so željno brali liste in se zanimali za dogajanja doma in po svetu. Še rajši pa so brali knjige. V marsikateri hiši so bili zimski večeri posvečeni branju, od Trubarjevih časov naprej.

Danes pa opažamo pri nas na Tržaškem in Goriškem, da naši ljudje skoraj sploh nič več ne berejo, še najmanj slovensko. Po knjigah in časnikih še segajo nekateri izobraženci, stari ljudje, ki so vajeni branja že od prej, in mladi, ki mora brati knjige zaradi »obnove« v šoli. Naši delavci in kmetje, žene in dekleta pa ne berejo skoraj nič. Knjiga jim je postala tuja in najbrž je mnogo hiš, kjer bi zaman iskal kako slovensko knjigo. Tudi časnikov ne berejo. Zato postajajo nevedni. Ni namreč dovolj, da slišijo po radiu ali da vidijo po televiziji nekaj novic iz sveta. To dojamemo samo oči in ušesa, do možganov to ne seže, ne daje jim snovi za razmišljanje.

Število naročnikov naših listov po vaseh na Krasu, na Goriškem in drugod pada. Zdi se, kot da naši ljudje sploh ne znajo več brati. Ali da jim povzroča branje prevelik trud. Tako po-

(Nadalj. na 2. strani)

VSEBINA PAKETA ZA JUŽNE TIROLCE

Tiskovna a agencija »Italia« je pred dnevi objavila daljše poročilo o vsebini sporazuma med rimsko vlado in vodstvom Južnotirolske ljudske stranke za rešitev vprašanja nemške in ladinske jezikovne skupnosti v deželi Tridentinsko-Južni Tirol. Ker se nam zdi vprašanje važno tudi za našo slovensko skupnost v deželi Furlaniji - Julijski krajini, objavljamo poročilo že omenjene tiskovne agencije v skoraj dobesednem slovenskem prevodu. (Ured.)

Izvršni odbor Južnotirolske ljudske stranke (SVP) je z večino glasov (41 od skupnih 66) sprejel resolucijo, ki jo je predložil predsednik Magnago in ki priporoča, naj strankin izredni kongres odobri ukrepe za priznanje večjih pristojnosti avtonomni pokrajini v Bocnu in ukrepe, vsebovane v tako imenovanem »operativnem koledarju«. Resolucija, ki jo je predložila opozicija in ki je zahtevala odklonitev sporazuma z rimsko vlado, je prejela 23 glasov, dva člana strankinega vodstva pa sta se glasovanja vzdržala.

Izredni kongres SVP bo 22. novembra v Meranu.

Predlogi rimske vlade vsebujejo nove ukrepe v korist južnotirolskega prebivalstva, ki jih predvideva tako imenovani »paket« (prvi del), in postopek za odstranitev spora z Avstrijo (drugi del).

1. Pri pripravah za sestavo vsebine »paketa« je rimska vlada upoštevala predloge študijske komisije za probleme Južnega Tirola (tako imenovane komisije devetnajstih), ki jo je ustanovila vlada septembra 1961. Komisiji je predsedoval poslanec Paolo Rossi in so jo sestavljali predstavniki posameznih jezikovnih skupin v deželi, poslanci in izvedenci. Komisija je zaslišala — tudi na kraju samem — politične, sindikalne, gospodarske in kulturne predstavnike ter predstavnike javnih in krajevnih uprav. Skupno je imela 200 sej in je delovala tudi v pododborih in delovnih skupinah. Dela komisije so trajala dve leti in pol in so se zaključila aprila leta 1964.

2. Za izvedbo predvidenih ukrepov bo potrebno: spremeniti posebni statut dežele Tridentinsko - Južni Tirol iz leta 1948 (potrben je ustavni zakon); izdati nove izvršilne norme posebnega statuta (ustavni zakon); izdati navadne zakone in upravne uprepe; proučiti še nekaj posebnih problemov; ustanoviti stalno komisijo za vprašanja bocenske pokrajine.

3. Vsebinska »paketa« pa predvideva: a) večjo avtonomijo za bocensko in tridentinsko pokrajino s priznanjem pristojnosti, ki jih ima sedaj dežela. Gre za 22 novih področij, ki jih bo odslej urejevala pokrajina, medtem ko bo dežela ohranila pristojnost za urejevanje

problemov, ki so deželnega značaja in ki so bistvene važnosti za enotno pravno ureditev institucij, ustanov in krajevnih uslug; b) izpopolnitev pokrajinskih avtonomij, in sicer s povečanjem že priznanih pristojnosti, s pravico do neposrednih odnosov med pokrajino in državo, brez posredovanja dežele, s priznanjem pravice pokrajinama, da se pritožita na ustano sodišče, kadar menita, da je kak državni zakon ali ukrep protizakonit. Ta pravica je doslej priznana le deželi; c) posebne ukrepe za nemško in ladinsko manjšino v Južnem Tirolu, kot so: izrečno priznanje, da sodi zaščita nemške in ladinske jezikovne manjšine med vsedržavne interese; izpopolnitev norm za uporabo nemškega jezika v javnem življenju in med sodnimi razpravami v deželi; sprejetje ukrepov, ki naj postopno omogočijo, da bo zasedba službenih mest tako v krajevnih državnih uradih kot v nekaterih poldržavnih ustanovah sorazmerna številu vseh jezikovnih skupin na ozemlju dežele; druga posebna priznanja, kot so krajevni radijski in televizijski programi, sestava komisije za izvršilne norme in ustanovitev sodnega odseka za upravne zadeve v Bocnu, vrnitev nemških imen, zopetno pridobitev državljanstva za bivše optante, davčne olajšave za filme, posebne zaščitne norme za ladinsko manjšino.

4. Glede na dejstvo, da na Južnem Tirolskem prebivajo različne jezikovne skupine, ki se razlikujejo tudi po svoji številčni moči, težijo nove norme za tem, da se ustvari takšno ozračje, ki naj ugodno vpliva na reševanje bistvenih vprašanj etničnih skupnosti. V ta namen je predvideno, da se pokrajinski svetovalci lahko pritožijo na ustavno sodišče, kadar menijo, da pokrajinski in deželni zakoni kršijo načelo enakopravnosti med posameznimi skupinami; da se pokrajinski in občinski svetovalci lahko pritožijo na sodišče za upravne zadeve zoper ukrepe krajevnih organov javne uprave, ki jih smatrajo za neskladne z načelom enakopravnosti vseh skupin; da se za odobritev proračuna za bocensko pokrajino lahko zahteva pristanek večine svetovalcev italijanskega jezika. Če nastane spor, se zadeva preda posebni komisiji pokrajinskega sveta, ki je sestavljena na paritetni osnovi. Če tudi ta ne pride do nobenega zaključka, je za rešitev spora pristojno sodišče za upravne zadeve. Predvideno je nadalje, da mora pokrajinski sklad za socialne in kulturne potrebe upoštevati tako številčno moč posameznih jezikovnih skupin kot tudi dejanske potrebe in da ima jezikovna skupina pravico do svojega predstavnitva v občinskih odborih, če je ta skupina zastopana v občinskem svetu vsaj z dvema svetovalcema.

(dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 9. novembra, ob: 8.30 Kmetijska odaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste. 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: Frederick Marryat: »Morski razbojnik« (Tončka Curkova) RO. 11.45 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Sabatino Lopez »Spet bo odprto«. Enodejanka. Prevedel Rauber. RO; 16.15 Despič: Godalni kvartet. Izvaja Zagrebški godalni kvartet; 17.30 Pri naših pevskih zborih; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik »Pratika«. 19.00 Jazzovski kotiček; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Glasba iz filmov in revij; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklorne: Ljudske pesmi, pripravlja Grudnova; 21.00 Semmenj glasbe; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba.

♦ PONEDELJEK, 10. novembra, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Vesele harmonike; 12.10 Kalanova »Pomenek s poslušavkami«. 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Vaše čtivo, pripr. Mara Debeljuh; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 19.10 »Odvetničnik za vsakogar«; 19.20 Znane melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Glasba od vsepovsod; 21.00 Pripovedniki naše dežele: Franc Jeza: »Presenečenje profesorja Fludernika«. 21.45 Slovenski solisti.

♦ TOREK, 11. novembra, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Bednarik »Pratika«. 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravlja Lovrečič - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Komorni koncert; 19.10 Slovenske balade in romance, spremna beseda prof. Vinka Beličiča; 19.45 Zbor Glasbene Matice iz Ljubljane vodi Igor Lavrič; 20.00 Šport; 20.35 Mussorgski: »Hovanščina«.

♦ SREDA, 12. novembra, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Liki iz naše preteklosti: »Jožko Bratuž«, pripr. Bednarik; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne popevke; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Koncertisti naše dežele; 18.55 Južnoameriški plesi; 19.10 Higiiena in zdravje; 19.20 »Berl, berl rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert;

♦ ČETRTEK, 13. novembra, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Theuerschuh »Družinski obzornik«; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; 17.35 Jevnikar: Slovenščina za Slovence; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Koncert violinista Vladimira Markoviča, pri klavirju G. Pisani; 18.55 Japonska v glasbi; 19.10 Simonitijeva »Pisani balončki« - rad. tednik za najmlajše; 19.40 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.35 Konrad Hansen »Gospod Kannt si šteje v čast«. Radijska drama. Prevedel Jeza.

♦ PETEK, 14. novembra, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Trobentač Al Hirt; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Safredov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Sodobni ital. skladatelji; 19.00 Otroci pojó; 19.10 Radijska univerza: Paolo Brezzi: Začetek krščanstva (2) »Kristus in njegovo novo oznanilo«; 19.30 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe. Vodi Kjuder.

♦ SOBOTA, 15. novembra, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Iz starih časov; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 Zbori od vsepovsod; 16.30 Izbor motivov iz operet »Splitski akvarel« in »Havajska roža«; 17.00 Faborjev orkester; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.45 Lepo pisanje, vzori in zgled mladega rodu; 18.00 Moj prosti čas; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Komorni zbor iz Celja vodi Kunej; 19.10 Po družinskih in krožkih »Športno društvo Sokol iz Nabežine«, pripr. Pahor; 19.25 Zabavali vas bodo Mercejev orkester, Nat King Cole in kvintet Bassa-Valdambrinija. 20.00 Šport; 20.50 Lukeš »Deset minut pred dvanajsto«. Radijska kriminalka. R. O.

Vsebina paketa za Južne Tirolce

(Nadalj. s 1. str.)

5. Odnose med državo in krajevnimi avtonomnimi oblastmi urejujejo naslednja osnovna načela: primarna zakonodajna oblast dežele in pokrajin mora spoštovati ustavo in načela državnega pravnega reda, mednarodne obveznosti, vsedržavne interese in temeljne norme gospodarskih in družbenih reform republik. Pri urejevanju vseh vprašanj, za katera imajo dežela in pokrajini sekundarno zakonodajno oblast, je treba spoštovati načela državnih zakonov. Preden deželni in pokrajinski zakoni postanejo dokončno veljavni, jih mora pregledati vlada, da ugotovi, ali so v skladu z ustavo in z drugimi že obstoječimi predpisi. Zoper te zakone se lahko vlada pritoži na ustavno sodišče ali na parlament, in sicer v primeru, da bi dežela ali pokrajini ne upoštevale vladnih pripomb. Vlada si pridržuje pravico do imenovanja komisarjev, kadar to zahtevajo potrebe javne varnosti, in sicer samo v občinah z nad 20 tisoč prebivalci.

6. Deželni statut iz leta 1948 in spremembe, ki se sedaj predvidevajo (priznanje posebnih avtonomij in oblik za zaščito manjšin, v skladu s členoma 5 in 6 ustave) težijo za tem, da se zagotovi organski kulturni, družbeni in gospodarski razvoj vsega prebivalstva. Po omenjenem statutu in po spremembah, ki jih vsebuje tako imenovani »paket«, bodo področja, ki so temeljne važnosti za posamezne jezikovne skupine, takole urejena. Področje šolstva bo še vedno urejeno v skladu s splošnimi vsedržavnimi smernicami, vendar bodo šole vsake posamezne jezikovne skupnosti imele svojega šolskega skrbnika. Skrbnik za italijanske šole bo imel nadzorstvo tudi nad nemškimi in ladinskimi šolami. Solniki ostanejo državni uslužbenci. Člane izpitnih komisij imenuje država, za spreminjanje šolskih programov pa je treba zaslišati mnenje višjega sveta za javno šolstvo.

Na gospodarskem področju posta pokrajini Bocen in Trident lahko sestavljali načrte za nadaljnji razvoj, vendar bosta morali upoštevati smernice vsedržavnega gospodarskega načrta. Pokrajinama je priznana primarna zakonodajna oblast za kmetijstvo in turizem, sekundarna zakonodajna oblast pa za trgovino in industrijo. Za pospeševanje industrijske dejavnosti bo pokrajina lahko razpolagala tudi v državnimi sredstvi.

Na področju dela je bilo sprejeto načelo, da imajo prednost pri zaposlitvi ljudje, ki stalno bivajo v bocenski pokrajini, in sicer ne glede na jezik, ki ga govorijo, in na dobo njihovega bivanja v pokrajini. V veljavi pa ostanejo norme Skupnega evropskega trga glede svobodnega kroženja delovne sile. Poprajina bo lahko ustanavljala komisije za nadzorstvo nad delovanjem delavskih uradov, ki pa ustanejo državni. Načelnike občinskih delavskih uradov bo imenovala država, vendar bo prej zaslišala mnenje predsednika pokrajinskega odbora in županov.

Pokrajina bo imela pravico nadzorstva nad anagrafskimi uradi in podeljevanjem stalnega bivališča ter bo ohranila vse pristojnosti, ki jih že ima pri gradnji in dodeljevanju ljudskih stanovanj.

Drugi del sporazuma med vodstvom SVP in rimsko vlado se tiče tako imenovanega »operativnega koledarja«, to je natančne določitve rokov, v katerih se morajo posamezni ukrepi v korist nemške in ladinske jezikovne skupnosti sprejeti, in ukrepov, ki jih bosta sprejeli Avstrija ter Italija pred dokončno ureditvijo spornega vprašanja.

BO VLADA MOLČALA?

Tržaški »Piccolo« je v sredo objavil poročilo o zborovanju nekega združenja istrskih ezulov v Benetkah. Iz poročila zvedo, da je zborovalcem med drugim govoril nepogrešljivi Gianni Bartoli in da je bila sprejeta resolucija, ki zahteva vrnitev Koprščine, to je bivše cone B Italiji in »začetek razgovorov za pripravo svobodnega plebiscita za istrsko ljudstvo«. Resolucija dalje opozarja vlado, da je napovedani obisk jugoslovanskega predsednika v Italiji neumesten, če se prej ne vrnejo »domovini ozemlja, ki jih Jugoslavija začasno upravlja.« Zborovalci v tej zvezi celo napovedujejo »reakcije, ki jih ne bo mogoče obvladati,« če pride do obiska, ne da bi prej Italija spet dobila cono B.

Bujna domišljija Giannija Bartolija in njegovih sovrstnikov nas seveda ne more zanimati. Vzemirja pa nas dejstvo, da je zborovanje v Benetkah brzojavno pozdravil član rimske vlade, zaradi česar bi se lahko upravičeno vprašali, ali vlada solidizirira s pusto-lovskimi koncepti in stališči, ki so prišla do izraza v tej beneški resoluciji. Kaj pravi k temu ministrski predsednik Rumor?

Kako pripraviti naše ljudi k branju

(Nadaljevanje s 1. strani)

stajajo po svojem mišljenju togi, nevedni, simplistični in se ne znajdejo v današnjem svetu. Zadovoljujejo se z najbolj enostavnimi gesli in frazami, a še pomena teh ne doumejo do konca. Mnogokrat ima človek v pogovoru s takimi ljudmi mučen vtis. Taki ljudje so izgubili svojo duhovno osebnost in so samo še nekaka razmnožena kopija določenega propagandnega kalupa.

Ker nič ne berejo, jih tudi ni mogoče več doseči. Tako postajajo duševno osamljeni in topi; dostopni pa postanejo za demagogijo, ki ji zadostuje nekaj udrihaških fraz. Njihova narodna zavest izginja in zamira. Postajajo brezbrizni do vsega, kar zadeva slovenstvo in delo zanj. Razvname jih lahko samo še tisto, kar jim prinaša korist ali udobje — nove hiše, mo-

derno pohištvo, gospodinjski stroji, avto, televizija. Lahko bi jih označili za skoraj nepismene s televizorjem.

Vprašati se moramo, kaj storiti, da bi te naše ljudi — vse preveč jih je — spet pridobili za to, da bi začeli brati liste in knjige, da bi postali duševno spet živi in gibčni. Treba bo nekaj storiti, če nočemo, da nam utonejo v nevednosti in v duševni otopelosti.

Mogoče se pojavljajo taki problemi tudi pri drugih narodih. A nikjer niso tako usodni kot med našo etnično skupnostjo in tukajšnjem ozemlju. Ni treba, da se vdamo pesimizmu, a brezbriznost do tega problema lahko pomeni našo etnično smrt. Predvsem pa bi morali govoriti z njimi in ugotoviti, kaj odvrta naše ljudi od slovenskega časnika in knjige, ker krivda najbrž ni samo pri njih.

Važen teden v Italiji

Po skoro soglasnem mnenju italijanskega tiska je ta teden zelo važen za notranji položaj v Italiji. Ta teden, po končanih praznikih, so sindikalne organizacije in podjetniki spet navezali stike, vsaj ponekod, da bi se pogodili za nove delovne pogodbe. Stavkajo zlasti delavci kovinske, strojne in gradbene industrije, šoferji avtobusov, tramvajarji in še razne druge kategorije, ki zahtevajo precejšnje povišanje plač in večji vpliv na vodstvo gospodarske politike in zavarovalnih zavodov.

Če pa niti ta teden ne bo prišlo do sporazumov, se bodo stavke nadaljevale in italijanskemu gospodarstvu bo prizadeta ogromna škoda. Ta že zdaj ni majhna. Obstaja nevarnost, da bodo postali italijanski izdelki nekonkurenčni na svetovnem trgu, to bi pomenilo zmanjšanje izvoza in s tem proizvodnje, posle-

dica pa bi bila brezposelnost. Na politični ravni pa bi se nadaljevali zagrizeni strankarski boji in spopadi med fanatičnimi skupinami skrajnežev ter s policijo. Skrajna levica, zlasti anarhične skupine, »Kitajci« in PSIUP, pa ščuvajo na revolucijo, medtem ko se KPI zavzema za vlado »ljudske fronte«.

Mnogi trezni opazovalci očitajo političnim strankam, posebno strankam sredinske leve, da ne gledajo realistično na položaj in se samo vrtijo okrog problemov kot mačka okoli vrele kaše, namesto da bi opustile svoje malenkostne in egoistične spore za prestiž, se sporazumele za novo sredinsko-levo koalicio in ustanovile trdno demokratično vlado, ki bi bila kos položaju in ki bi začela naglo reševati najakutnejše probleme.

V primeru, da se to ne bo zgodilo, bo sledila »vroči« zgodnji jeseni »razbeljena« pozna jesen.

Mnogo je odvisno od krščanske demokracije, katere vodstvo se je zbralo danes, v četrtek, da bi preučilo sedanje probleme in si izvolilo novega političnega tajnika, ki bo najbrž Forlani, kot dinamičen in trezen politik, dober diplomat ter predstavnik nove večine v stranki.

BREZIZHODEN POLOŽAJ NA BLIŽNJEM VZHODU

Pretekli teden je prišlo v Libanonu do vrste spopadov med vladnimi četami in palestinskimi gverilci, ki imajo v libanonskih vaseh svoja oporišča, iz katerih vpadajo v Izrael. Izrael je izvedel zaradi tega že več maščevalnih vpadov na libanonsko ozemlje in bombardiral pred časom tudi letališče v Beirutu. Temu se hoče Libanon v bodoče izogniti in je zato skušal ukrotiti palestinske gverilce organizacije »El Fatah« in jih odriniti s svojega ozemlja v Sirijo ali Jordanijo. Gverilci pa se niso vdali. Utrdili so se v zasedenih vaseh in sprejeli boj z libanonsko vojsko.

Spopadi so več dni valovili sem in tja, ne da bi bila katera stran odločilno zmagala. V začetku tega tedna pa je prišlo na egiptovsko posredovanje do premirja. Boji so ponehali, toda sovražnost je ostala.

Bati se je bilo, da bodo druge arabske države podprle gverilce proti Libanonu in napravile konec tamkajšnji vladavini, edini demokraciji med arabskimi državami. V libanonski vladi sami je prišlo zaradi gverilcev do spora, ker je predsednik republike katoličan, predsednik vlade pa je po tradiciji mohamedanec. Ta je potegnil z gverilci in je odstopil v znak protesta proti napadu vojske na gverilce.

Osebnost in politični cilji Willyja Brandta

Malokateri od vodilnih evropskih državnikov je osebno tako simpatičen kot novi nemški kancler (ministrski predsednik) Willy Brandt. Nekateri v tujini sicer tudi v tem pretiravajo — zlasti v Italiji — in pišejo, kakor da pomeni Brandtovo kanclerstvo popolno spremembo nemške politične narave in politike, vendar pa ni mogoče zanikati, da napravi Brandt najboljši vtis na vse, ki imajo politično in zasebno z njim opravka, in zlasti na tuje diplomate in časnikarje.

V zaslugo mu štejejo predvsem njegovo protinacistično preteklost. Ko je bil star dvajset let, je pobegnil iz nacistične Nemčije v tujino. To je bilo takrat, ko je Hitler komaj prišel na oblast. Torej ne more Brandtu nihče očitati, da je samo »spreobrnjeni nacist«, kot so očitati komunisti in tudi razni drugi levi politični nasprotniki dozdej skoro vsem nemškim državnikom od Adenauerja do Kie-

singerja, ker so v Hitlerjevem času ostali v Nemčiji in se skušali prilagoditi ali se trudili, da vsaj ne bi padli v oči Gestapu.

Brandt si je poiskal politično zatočišče na Norveškem in se je tako dobro naučil norveško, da je lahko pisal v norveščini kot v nemščini. V Oslu je nadaljeval študij in se preživljal s pisanjem, kot časnikar. Hkrati je s peresom nadaljeval boj proti Hitlerjevi vladavini. Poročil se je z Norvežanko. Kot begunec je tudi sodeloval v norveškem odporiškem gibanju. Po vojni je bil dopisnik dveh skandinavskih dnevnikov na procesu proti vojnim zločincem v Nürnbergu. V Berlinu pa je prišel kot tiskovni ataše norveškega vojaškega poslanstva. Stari socialdemokratski politik Schumacher ga je pridobil, da je ostal v Berlinu in se začel ukvarjati s politikom. Kot socialnodemokratski kandidat je bil kmalu izvoljen za berlinskega župana. To pa je bila odskočna deska, s katere je pristal najprej v vodstvu nemške socialnodemokratske stranke, potem na mestu zunanjega ministra v koalicijski vladi s krščanskimi demokrati in zdaj na kanclerskem sedežu.

Brandt je alergičen za ideološko frazarjenje. Njegov socializem je predvsem dejanje. Prepričan je, da Nemci po naravi niso hudobni in pokvarjeni in tudi ne šovinisti. Nacionalizem je bil samo nesrečno obdobje v nemški zgodovini, kakor fašizem v italijanski, ali frankizem v španski. Bil je totalitarni skušnjava, ki je obetala rešitve vseh — in hudih — nemških problemov. Zato so ji Nemci podlegli. A ne vsi. Zdaj gre za to, da spet za stalno zmaga boljša narava nemškega človeka, da si pridobi nemški narod trajen ugled v svetu in da se spravi s svojimi sosedi, doma pa si zagotovi trdno vlado demokracije. To so cilji Brandtove vlade.

S svojo norveško ženo ima Brandt tri otroke. Starejša dva sta »lasača« in Dutschkejeva pristaša, toda Brandt se tolaži s tem, da ju bo že srečala pamet. Na Norveškem se je naučil, da se da daleč priti tudi z reformami — celo dalje kot z revolucijo.

Kako smo doživljali začetek druge svetovne vojne

VIII.

Gotovo pa je, da bi bili Čehi s takim odporom močno utrdili svojo samozavest in svojo narodno hrbtenico, pa tudi svoj ugled v svetu. Pred zgodovino bi se bili izkazali kot junaški narod. Tista prva kapitulacija pa je rodila potem vse naslednje. Češka je bila ena izmed redkih evropskih držav, kjer ni bilo oboroženega odporniškega gibanja med drugo svetovno vojno. L. 1948 so Čehi takorekoč brez odpora, popolnoma pasivno, zdrknili pod Gottwaldovo stalinistično diktaturo, skoro istočasno, ko se je Jugoslavija izvila izpod nje. Kapitulacija iz l. 1938 pa je rodila tudi kapitulacijo 21. avgusta 1968, ko spet na Češkem ni počila puška proti sovjetskim okupatorjem. In enako se bo morda zgodilo še kdaj v bodočnosti. Češki narod in češka vojska sta zdaj psihološko nesposobna, da bi z orožjem branila svojo državo. Češka vojska sploh nima več pomena, služi lahko (in tudi dejansko služi) le še za poli-

cijsko silo tujemu oblastniku pri tlačenju lastnega naroda. Vsak narod, pa naj je majhen ali velik, mora imeti v kritični uri dovolj poguma in odločnosti, da zgrabi za orožje in brani svojo zemljo in svojo svobodo. S tem brani tudi svobodo vseh drugih narodov. Oportunizem je najnevarnejši za usodo narodov. To je rja, ki razje narodno moralo in narodni organizem.

Nekoliko neugodja nam je povzročalo tudi češko ravnanje s slovaškim narodom, katerega praška vlada ni priznala avtonomije. Vse to je povzročalo, da so bile naše demonstracije v jeseni 1938 in spomladi 1939 bolj protihitlerjanske in protinemske kot pročeške, čeprav smo v geslih vzklikali Čehom in jih vzpodbujali. Toda z demonstracijami smo predvsem dajali duška našemu sovraštvu do nacizma in fašizma ter našemu upanju v njun končni polom, ki smo ga že vnaprej uživali — in še kako!

(dalje)

Tržaškega

Nabrežina:

Hvale vredna pobuda p. d. „Igo Gruden“

Za vse svete je prosvetno društvo »Igo Gruden« presenetilo vaščane z novo pobudo, ki je zaradi svojega plemenitega namena vredno vse pohvale. Ta dan se spominjamo svojih rajnkih, poromamo na njihove grobove in jim tako ali drugače izkažemo svojo hvaležnost in spoštovanje. Tudi letos je bilo domače pokopališče vzorno urejeno. Vsi grobovi, ki jih v ogromni večini krasijo lepi kamniti spomeniki, so bili počiščeni in obdani s cvetjem ter je na njih gorela lučka. Svojci so zbrano čakali, da je duhovnik zmolil molitev za pokojne. Ob 16.30 pa je sredi pokopališča ubrano zadonela pesem - žalostinka. Zbor domačega prosvetnega društva je pod vodstvom Sergija Radoviča z dvema žalostinkama počastil spomin vseh rajnih, ki počivajo na nabrežinskem pokopališču. Bilo je to presenečenje, ki so ga ljudje z veseljem sprejeli. Zbor je nato odšel na vaški trg, kjer je pred ploščo padlim v narodnoosvobodilni vojni ponovno zapel žalostinki in s tem izra-

FINŽGARJEV DOM na Opčinah priredi v nedeljo, 9. novembra 1969 ob 17. uri v svojih prostorih

GLASBENI VEČER

V okviru ansambla MIRAMAR nastopijo genci prof. Romane in prof. Elijane Zajec, učenci GLASBENE MATICE iz Trsta ter učenci GLASBENE ŠOLE iz Bazovice.

Vabljeni!

zil hvaležnost tistim, ki so darovali svoja življenja za našo svobodo.

Novo presenečenje pa nas je čakalo v prosvetni dvorani, v kateri se je zbralo mnogo šolskih otrok, ki so v družbi šolnikov in številnih staršev imeli »vahtič«. Prosvetno društvo je s tem predvsem hotelo obnoviti nekdanjo tradicijo, ko so otroci za vse svete popoldne in zvečer hodili od hiše do hiše po tako imenovani »vahtič«, to je skromen kruhek, ki so ga gospodinje za ta dan posebej spekle. Otroci so poleg tega prejeli še orehe, koštanj in podobno.

Tokrat otrokom ni bilo treba po hišah po »vahtič«, kajti čakal jih je že na mizah, ker

so ga prej pripravile nekatere nabrežinske matere. Udeležence, zlasti šolske otroke, je pozdravil društveni predsednik Antek Terčon, ki je hkrati pozval domačine, naj se v večji meri udeležujejo prosvetnega dela. Igor Tuta pa je spregovoril o samem pomenu prireditve, ki ima med drugim namen, da slovenske šolske otroke poveže v trdnjšo skupnost in obnovi stare plemenite tradicije in s tem poplemeniti tudi sedanji mlajši rod. Vera Tuta je nato deklamirala Gregorčičevo pesniško izpoved ob dnevu mrtvih. Prireditve se je zaključila z nastopom pevskega zbora, ki je zapel nekaj ljudskih pesmi.

—o—

Opčine:

PREDAVANJE O POTRESU

V ponedeljek zvečer je bilo v Finžgarjevem domu na Opčinah zanimivo predavanje o potresu v Banjaluki. Predaval je časnikar Saša Rudolf, ki se je ob drugem potresnem sunku sam mudil tam, kot dopisnik radijske postaje Trst A, skupaj s snemavcem italijanske televizije.

Pripovedoval je o svojih doživetjih in osebnih vtisih. Orisal je panično vzdušje ob ponovnih potresnih sunkih, ko je vse drvelo iz poslopij, kjer so se trenutno mudili, na prosto. Iz bolnišnice so zbežali vsi, kdor je le mogel hoditi, celo taki, ki so bili malo prej operirani, tako da so morali zdravniki neki ženski potem ponovno šivati rano, ki se ji je odprla. Opaziti je bilo, da so pretpeli mnogi že pri prvem potresnem sunku hud živčni šok. G. Rudolfa je bežeča masa pritisnila ob kup opeke, tako da si je nalomil dve rebri.

NOVI REKTOR

Na tržaškem vseučilišču so prejšnji teden redni profesorji volili novega rektorja. Sejo je vodil starosta profesorskega zbora Manlio Udina. Navzočih je bilo 78 rednih profesorjev, ki so z 48 glasovi izvolili že petič zaporedoma dosedanjega rektorja Agostina Origoneja. Prvič je bil izvoljen na to mesto že leta 1958. Origone predava cerkveno pravo na pravni fakulteti.

PREJELI SMO

PROBLEMI NAŠE ŠOLE

Naj mi uredništvo oprost, da se ponovno oglašam. To se mi zdi potrebno zato, da se načeti problem osvetli z več strani in pa v potrdilo, da se za L.T. ne skriva noben »tiskarski škrat«.

Ob branju pisma anonimnega šolnika v zadnji številki N. l. ima nepoučen bralec vtis, da so šolske oblasti z letošnjim šolskim letom naredile pomemben korak naprej pri reševanju problemov slovenskih šolnikov. Kajti po mnenju omenjenega pisca je enakopravnost slovenščine z italijanščino dovolj zajamčena s suhoparnim paragrafom, ki za poučevanje slovenščine na slovenskih srednjih šolah ne zahteva več nobenih ne uradnih ne praktičnih dokazil, da zadevni prosilci dobro obvladajo slovenski knjižni jezik. Do letos so namreč šolske oblasti zahtevale usposobljenostni izpit iz slovenščine (skupina 9), edini strokovni izpit, ki ga predvideva italijanska zakonodaja za pouk slovenskega jezika na državnih srednjih šolah. Zato so številni profesorji zadostili tej zahtevi s tem, da so se za ta izpit pripravili in pred posebno komisijo dokazali potrebno znanje in da so strokovno usposobljeni za poučevanje. Kajti s tem, da nekdo dovrši leposlovne ali politične vede v Italiji, ne nudi še jamstva, da ustrezno obvlada knjižno slovenščino.

Letos pa so šolske oblasti odredile, da za poučevanje slovenščine zadostuje le diploma italijanskih leposlovnih ved brez kakršnega koli dokazila o obvladanju slovenskega knjižnega jezika. S tem številnim profesorjem (med temi je tudi sam avtor pisma v prejšnji številki N. l.) omalovažujejo praktično in uradno dokazano strokovno usposobljenost. Le tako lahko pride do absurdnega primera, da recimo profesor z dolgoletno prakso, italijanski državljan, z omenjeno habilitacijo in z diplomom s pedagoške akademije iz Ljubljane, na podlagi katere lahko poučuje slovenski jezik na ustreznih šolah v Sloveniji, ne more pa poučevati slovenščine pri nas v Trstu.

Iz povedanega je lahko vsakomur razumljivo, da glede zahtevanih rekvizitov za poučevanje slovenščine na naših šolah v zadnjem času nekaj ni v redu.

L. T.

Beneška Slovenija

Prosnid

VAŠKI LISTIČ IN DRUGI PROBLEMI

Vas Prosnid leži na strmem bregu zadaj za Breginjskim kotom nad hudournikom Lerado. To naselje je izmed vseh beneško-slovenskih vasi najbolj Bogu za hrbtom. Pot, ki pelje tja gor, je že skoro neprehodna. In vendar živi v tem kotu še vedno okrog tristo ljudi. Pri ljudskem štetju leta 1951 jih je bilo še 524! Revščina je seveda taka, da se mlajši rod kar s kraja izseljuje.

Poleg gospodarskih težav prenašajo prebivci še upravne nevšečnosti. Spadajo namreč pod občino Tipano. Do tja pa morajo naši vaščani hoditi preko dveh občin, skozi Neme in Ahten. Torej celih petintrideset kilometrov daleč, ko imajo opravka na županskih uradih v Tipani. Za navadno zadevo kar dva dni hoje, truda in zgube časa.

Prosnidci so že pred leti prosili, naj bi jih odcepili od Tipane in priključili občini v Ahtenu, ki je njih gospodarsko in naravno središče. Pred časom je obiskal Prosnid tudi deželni predsednik Berzanti. Z avtom se je po razriti cesti komaj prerinil v vas. Tu se je lahko sam prepričal, kakšne so razmere pri nas.

Bo pa tudi mogel brati, česa vsega pogrešajo prebivci te zapuščene vasi. Sami so namreč izdali italijanski ciklostilirani listič na štiriindvajsetih straneh z naslovom »S Prosnida« (Da Prossenico). V njem prikazujejo

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ST. 10

TEL. ST. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

ŠTUDENTOVSKÉ ZAHTEVE

V četrtek prejšnjega tedna so uprizorili dijaki italijanskega znanstvenega liceja v Gorici iz svojevrstnih vzrokov tudi svojevrstno stavko.

Po odmoru ob 10.30 se dijaki in dijakinje niso vrnili v učilnice, ampak so se lepo usedli po stopnicah in po tleh ob vhodu. Profesorji so seveda strmeli in čakali, kaj bo. Predstavniki dijakov so šli k ravnatelju in se pritožili, da sedijo na stopnicah namesto v klopih v učilnicah zato, ker jih je eden izmed profesorjev spraševal na dan ponedeljka, ko bi jih menda po ministrskih odločbah ne bi smel. Pregrešila da se je tudi neka druga profesorica, ker ni dijakom točno naznanila, kdaj jih bo spraševala. Zato da stavkajo.

Po razgovoru z ravnateljem so se dijaki vrnili v učilnice.

Naslednji dan so se nadaljevali razgovori med profesorskim zborom in s po enim za stopnikom vsakega razreda.

To je prvi slučaj študentske stavke v letošnjem sicer komaj enomesečnem začetku šolskega leta. Bržkone pa ni prvi. Zato izražamo mnenje nekaterih naših staršev, ki pravijo, da so nekatere študentske zahteve razumljive. Nihakor pa ne odobravajo, če njihovi sinovi in hčere motijo redni potek pouka, h kateremu jih starši včasih z velikimi žrtvami pošiljajo.

VSAK SVOJ AVTO

Mesto Gorica pa je v sorazmerju s številom prebivavstva eno prvih avtomobilskih mest v državi. Zadnje izvidne avtomobilske tablice nosijo že število preko 53 tisoč. S tem naraščanjem je seveda v zvezi tudi pomanjkanje primernih postajališč za avte, posebno še ko se bo povečal promet z novimi avtocestami in mednarodno avtopostajo pri Standrežu.

- Hanaljska dolina

dejanske razmere v vasi, željo priti pod Ah-ten in druge potrebe, ki vpijejo po rešitvi. Morda bodo naleteli na odprta ušesa?

Dreka

PREMALO DENARJA

Načrtov je vse polno, obljub od višjih oblasti še več, denarja pa povsod premalo. Tako je tudi z našo župansko hišo. Letos je sredi aprila do tal pogorela. Županstvo in šola sta ostali brez prostorov. Oblasti so uvidele potrebo in tudi takoj obljubile denarno pomoč za zgradbo nove stavbe. Notranje ministrstvo je dalo na razpolago pet milijonov lir. Toda ta vsota ne pokrije niti polovice stroškov. Treba je še najmanj šest milijonov, ki jih pa občinska uprava nima od kje vzeti, revnim občanom jih pa ne more naložiti na hrbet. Občinski možje tuhtajo, kam bi se obrnili za pomoč.

Nekaj podobnega je tudi s tisto turistično cesto, ki bi vodila po naših vrhuncih tja proti Stari gori. Prvotni načrt je kazal dosti manjše stroške, ki so pa po novih delih narastli na 300 milijonov lir. Dežela je že nakazala 120 milijonov. Kje jih je pa še sto osemdeset!

Župana iz Dreke in iz Sent Lenarta sta šla k deželni odborniku za turizem posredovati. Kaže, da bo dežela še nekaj, če ne vse razlike, morala dati iz svojih sredstev, da ne bo vse ostalo na polovici. Župana sta govorila še o drugih nujnih delih v naših vaseh.

Iz Goriške

Poldrugo milijardo za šport

Goriški občinski svet je odobril načrte za zgradnjo več športnih zgradb in prostorov, za kar je treba potrošiti eno milijardo 500 tisoč lir. Večino stroškov bo nosila deželna uprava.

Načrt predvideva gradnjo velike športne palače na prostoru nekdanjega športnega igrišča v ulici Baiamonti blizu Podturna. Občina je v ta namen že prejela državni prispevek 300 milijonov, ki je bil nakazan Gorici kot darilo ob 50-letnici zmage. Celotni stroški pa znašajo 700 milijonov. Palača bo zajela dva tisoč kvadratnih metrov in bo imela prostora za 4500 ljudi. Namenjena pa ni samo športnim prireditvam, ampak tudi za razstave, kulturne kongrese in podobno.

Razširili bodo športna igrišča na Malih Rojaj, kjer bo stalo tudi pokrito kopalnišče, ki bo stalo 240 milijonov lir. Občina bo s pomočjo deželne uprave zgradila tudi štiri ali pet športnih igrišč in prostorov v raznih mestnih okrajih, kot v Stražicah, v novem predmestju pri Sveti Ani, v ulici Cipriani in drugod.

Nekateri občinski svetovavci so ugovarjali preveliki skrbi za športne naprave, ker manjka v mestu še dosti ljudskih stanovanj za srednje in revnejše sloje. Prošnje za taka stanovanja presegajo petdesetkrat število razpoložljivih ljudskih stanovanj, čeprav se zidajo tudi ljudske stanovanjske hiše zlasti v predmestjih.

Štandrež

ZELENJAVA - SMETIŠČE

Ko se piše ali govori o štandrežu se sliši samo o cestah in novih stavbah ter naseljih, ki bodo kar zadušila stari štandrež. Nekdanji štandrež pa je bil popolnoma kmetijska vas, vrtnarjev in zelenjadarjev, ki so vozili svoje pridelke povečini na goriški trg. Potem je začel prevladovati prevoz na debelo v Trst. Danes še vedno vozijo naši zelenjadarji svoje sloveče prve pridelke na tržaški trg.

Modernizira se obdelovanje, modernizirati se pa mora tudi prodaja naše vrtnine. Zato so neposredni obdelovalci na enem svojih zadnjih sestankov predlagali, naj bi se v deželnem okviru ustanovil trg za prodajo zelenjadi in povrtnine na debelo. Zamisel kmetovavcev je plodna in nje uresničitev potrebna. Zato upajo vsi prizadeti, da bo deželna uprava in njen kmetijski odsek to zadevo kmalu izpeljal.

Je pa še nekaj drugega, kar povzroča standreškimi obdelovalcem velike preglavice. To so velike podgane in miši, ki se pode po njivah in zahajajo že v hleve in celo v hiše. Njih kotišče pa je tisto velikansko mestno smetišče blizu vasi na soškem bregu.

Že leta in leta širi smrad, gnusobo in sedaj še podganjo zalego po vsej okolici. Zato bi bil že čas in to zahtevajo tudi neposredni obdelovalci, da mestna občina že enkrat postavi potrebne naprave za sežiganje smeti in odpadkov. Občina je to že večkrat obljubila, a je vse ostalo le pri besedah.

Peč - Rupa

NESREČA - CESTE

V torek se je pripetila v naši vasi na Peči huda nesreča, ki bi kmalu povzročila več škode in telesnih poškodb, kot jih je že. Na motornih kolesih sta se vozila 17-letni mehanični vajenec Ivan Čavdek in 14-letni dijak Pavel Malič. Na precej ostrem ovinku sta se zaletela drug v drugega in treščila na asfalt. Prvi jo je precej hudo skupil. Pretresel si je možgane in nalomil ključnico. V bolnišnici bo moral ležati najmanj mesec dni. Malič ima tudi lažji možganski pretres in poškodbe na čelu.

Občina si zadnje čase prizadeva, da bi ceste uredila. Vse pa le še niso v takem stanju kot bi bilo potrebno. Tu pa tam manjkajo še prometne table in varnostna opozorila.

Iz življenja v Števerjanu

Na zadnji občinski seji so svetovavci sprejeli nekatere sklepe, ki se tičejo javnih del in notranje uprave naše občine. Med drugim so sklenili, da se bodo namestile na vseh hišah nove tablice s hišno številko in označbo zaselka. Prve stroške za to potrebno spremembo bo nosila občinska uprava, nekaj pa bodo prispevali tudi hišni lastniki.

Županstvo je tudi sklenilo, da se poviša znesek za občinski otroški vrtec, ki ga oskrbujejo slovenske šolske sestre. V vrtec hodi letos trideset otrok. Občina je prispevala za njegovo vzdrževanje dvestotisoč lir letno. Znesek je povečala, spričo splošne podražitve, na tristotisoč letno.

Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje tajniškega mesta. Dosedaj sta imeli števerjanska in sovodenjska občina skupnega tajnika v okviru medsebojnega konzorcija, ki je urejeval njegovo službeno delo in prejemke. Sovodenjska občina je ta konzorcij razpuščila. Na tej seji ga je tudi števerjanska. Zato bo prišel na to mesto nov tajnik, ki bo moral biti seveda Slovenec.

Vinska kupčija je že v polnem razmahu. Pridelke je boljši kot lani. Množina pridelka pa je na splošno ista kot lani. Za nakup se oglašajo kot po navadi veliki trgovci iz Krmina in iz nižine, letos pa poprašujejo po naši dobri kapljici tudi mnogi videmski gostilničarji.

Pri letošnji spominski svečanosti za vse mrtve in padle se je pri spomeniku na trgu zbrala vsa srenja. Po glavni maši smo položili vence k spomeniku padlih, župan Klanjšček je imel spominski govor, pevski zbor društva »Sedej« je zapel nekaj žalostink. Za njim pa še ubrani oktet iz južnih Brd.

Prosvetno društvo »Sedej« se že živahno giblje v novi prosvetni sezoni. Za nedeljo, 9. novembra, pripravlja članom in prijateljem veselo martinovanje. Pevski zbor se vadi za nastop pri vsakoletni »cecilijanki« v Gorici. Odrska skupina pa se je že pripravila za »Desetega brata«, s katerim bo gostovala v Češnjici v Bohinju obenem z enodnevnim prijateljskim izletom. Isto igro bodo ponovili tudi v Gorici v Katoliškem domu.

Kulturne novice**PRVA ŠTEVILKA REVİJE »PROSPETTIVE REGIONALI«**

Na prodajnih mizah tržaških knjigarn — pa tudi knjigarn v drugih mestih dežele Furlanije - Julijske krajine — se je znašla prva številka nove revije, ki nosi naslov »Prospettive regionali«. To je deželna revija za kulturo in ekonomsko - socialne študije. Odgovorni urednik je prof. Giorgio Bazo, glavni urednik pa Dante Lunder. Prvo številko razdeljujejo zastoni, kot vabilo na naročbo.

Številka šteje 48 strani večjega formata in je bogato ilustrirana — delno s celostranskimi fotografijami iz življenja naše dežele.

Zunanost revije je zelo lična in moderna, vsebina pa je prilagodena bolj zahtevnim bralcem, ki znajo brati tudi statistične tabele in zemljevide. V tej prvi številki najdemo skoraj samo take članke in razprave, ki se ukvarjajo z gospodarskimi in družbeno socialnimi problemi v naši deželi. Odgovorni urednik Giorgio Bazo je objavil na uvodnem mestu članek, v katerem predstavlja uredniški odbor. V njem so zastopani strokovnjaki za razna vprašanja z vseh strani naše dežele. Objavljen je tudi »Uredniški manifest«, ki poudarja pomen avtonomnih dežel in pravi, da hoče biti nova revija torišče debate o novih problemih oziroma problematikah, ki se pojavljajo v deželah, in o novih sredstvih gospodarske in socialne politike, ki jih je mogoče preizkušati v njih. Poudarja tudi pomen deželnega programiranja, pojmovnega kot stalen proces.

Iz Trsta**TUJI KAPITAL V ITALIJI IN JUGOSLAVIJI**

Inštitut za proučevanje vprašanj evropskega Vzhoda (ISDEE) bo v ponedeljek in torek prihodnjega tedna priredil okroglo mizo o temi: nalaganje tujega kapitala v Italiji in Jugoslaviji. V razpravo bo poseglo skupno 10 strokovnjakov, in sicer pet iz Italije in pet iz Jugoslavije. Razprave bosta vodila predsednik že omenjenega inštituta, prof. Calzolari in prof. Ivo Žuvela z reške ekonomske fakultete.

Nixon ni napovedal politične rešitve

Kdor je pričakoval, da bo predsednik Nixon v svojem že pred mesecem dni napovedanem govoru ameriškemu ljudstvu najavil konec vojne v Vietnamu ali vsaj naznanil umik nadaljnjih ameriških čet z bojišča, se je bridko motil. Nixon je na lanskoletnih volitvah zmagal predvsem zato, ker je med volilno kampanjo stalno govoril, da bo njegova prva naloga po izvolitvi zaključek vojne v Vietnamu. Strogo pa je pazil, da ni povedal, kako si zamišlja izvedbo težke naloge.

Kmalu bo poteklo leto od prevzema predsedniških poslov in zato Nixon ni mogel več molčati o vprašanju, ki tako živo zanima ameriško ljudstvo. Imel je govor, v katerem se je obrnil na ljudstvo, ga pozival k enotnosti, udarjal po nacionalni struni in se izjavil proti tistim, ki hočejo mir za vsako ceno. Potrdil je, da obstaja načrt za umik ameriških čet iz Vietnoma, a ta načrt mora ostati tajen, ker bi drugače lahko koristil sovražniku. Izvedba tega načrta pa je odvisna od treh činiteljev: od poteka pariških razgovorov, od

dejanskega prenehanja vojnih spopadov in od postopne zamenjave ameriških bojnih enot z južnovietnamskimi četami.

Nixonov govor je seveda ohrabil tiste Amerikance, ki zagovarjajo politiko trde roke v Vietnamu, razočaral tiste, ki so pričakovali skorajšnjega prenehanja nadaljnega prelivanja krvi in razhudil tiste, ki zahtevajo brezpogojen umik ameriških vojnih enot. Nixon ni napovedal nobene bližnje politične rešitve za vietnamsko tragedijo in zato mnogi ne morejo razumeti, čemu je svoj govor dal napovedati že pred mesecem dni.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

GOSTOVANJE SLOVENSKEGA LJUDSKEGA
GLEDALIŠČA IZ CELJA

V nedeljo, 9. novembra, 1969 ob 16. uri

JOSIP JURČIČ

DESETI BRAT

Ljudske igrice

Za oder priredil ANDREJ INKRET

Režija: FRANCI KRIŽAJ

Scena: AVGUST LAVRENCIČ

Kostumi: ANJA DOLENČEVA

Lektor: MAJDA KRIŽAJEVA

Uprava Slovenskega gledališča v Trstu sporoča cenjenim imetnikom okoliškega in nedeljskega popoldanskega abonmaja iz prejšnje sezone, da si bodo z lanskimi abonmaji lahko ogledali predstavo Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja »Deseti brat« namesto »Kralja Ojdipa« v uprizoritvi istega gledališča, ki je v lanskem sezoni za gornja abonmaja odpadla zaradi nenadne bolezni glavnega igralca.

Vstopnice so v prodaji vsak dan od 12. do 14. ure pri blagajni Kulturnega doma; v nedeljo eno uro pred pričetkom predstave.

NEVARNA PESMICA

Novi češkoslovaški voditelji že skoraj ne vedo več, kako bi utrjevali svojo filozofsko politiko. Najbolj pritiskajo s cenzuro na časopise. Te dni je policija zaplenila praški otroški listič »Mamina duša«, ki je namenjen otrokom od 5 do 8 let.

Komunistično osrednje glasilo »Rude Pravo« piše, da je bila objavljena v lističu neka pesmica — ne pove katera —, ki bi utegnila v mladih srcih vzbuditi protisovjetska nagnjenja. Pravi, da so prišli v uredništvo dnevnika tudi možje, ki so protestirali proti tisti otroški pesmici. Je pa že res vse skupaj otročje, ko se začno diktature bati celo otrok.

Kako zagotoviti obstoj in dostojno življenje ciganskega ljudstva

Evropski svet, ki se je ob koncu septembra sestal v Strassburgu, je imel na dnevnem redu tudi cigansko vprašanje. Njegovi člani so razpravljali o tem, kako zagotoviti nadaljnji obstoj in dostojno življenje ciganskemu ljudstvu.

Nekateri so predlagali, naj bi posamezne države zgradile stanovanjske naselbine za Cigane in jih pripravile do tega, da bi se stalno naselili. Dobili naj bi delo, postali enakopravni in zaživel kot vsi drugi državljani. Taki načrti so se že večkrat pojavili, in kot znano, so skušale tako rešiti cigansko vprašanje tudi komunistične države v vzhodni Evropi, med njimi Jugoslavija. Tako so npr. zgradili na Kočevskem in v Prekmurju posebni naselbini za Cigane.

Proti taki rešitvi ciganskega vprašanja pa je nastopil švedski poslanec Daniel Wiklund. Rekel je, da je treba najti boljše rešitev ciganskega vprašanja. Namesto da bi skušali Cigane bolj ali manj na silo vključiti v družbo, ki jim je tuja, naj bi rajši ohranili njihov etnični značaj in njihovo tipično ljudsko kulturo, pri tem pa naj bi jim ustvarili boljše življenjske pogoje. Spremembe v današnjem svetu so globoko prizadele tudi Cigane. Zaradi urbanizacije, industrializacije in načrtovanja v modernem svetu se je nujno spremenilo — in to na slabše — tudi njihovo življe-

nje. S svojim tradicionalnim obrtnim delom — kot kotlarji, podkovači, popravljalci dežnikov, brusarji nožev, konjski mešetarji itd. — ne najdejo več zaslužka. Težko tudi najdejo prostor za svoja taborišča, ker je vedno več sveta zazidanega, ljudje pa jih povečini nočejo imeti v svoji bližini.

Pa tudi vlade, zlasti v zahodni Evropi, jih ne vidijo rade. Oblasti jim delajo težave. Ponekod, npr. v Franciji, so šele v zadnjem času odpravili prav poniževalne predpise za Cigane.

Wiklund je predlagal, naj bi predvsem uredili v vseh državah, kjer žive Cigani, v bližini večjih naselbin taboriščne prostore za Cigane, s higienskimi napravami, elektriko in vodo. Tam naj bi se zadrževali Cigani, ki delajo, s svojimi družinami. Otroci bi lahko hodili v šolo. Toda občine se pod pritiskom javnega mnjenja, ki ni naklonjeno Ciganom, branijo dati na razpolago taka zemljišča. Wiklund je pozval vlade, naj odločno posežejo vmes. Če bi zgradili Ciganom posebne naselbine stanovanj v mestu, bi iz njih nastal pravi geto. Cigani v takem getu bi se znašli hitro odrezani od svojega ljudstva in onemogočen bi jim bil tradicionalni način življenja, ki ga imajo v krvi. To bi negativno vplivalo nanje in tudi na okolico. Poleg tega

Cigani sami nočejo biti tako nasilno »vključeni« v družbo.

V zadnjih letih smo tudi lahko že večkrat brali o načrtih ciganskega »kralja« v Franciji in raznih drugih bolj izobraženih Ciganov, naj bi dali Združeni narodi Ciganom na razpolago zemljo, kjer bi se naselili in ustanovili svojo državo. Med drugim je bil predlagan v ta namen kos Madagaskarja, kjer je podnebje najugodnejše. Vendar je tudi ta načrt neizvedljiv, ker bi morali verjetno večji del Ciganov prepeljati tja s silo in bi ob prvi priložnosti otok spet zapustili; pa tudi zato, ker je danes Madagaskar samostojna država in ne bi prostovoljno dal na razpolago prostora za Cigane.

Cigani pa bi se tudi morali v takem primeru odpovedati svojemu popotnemu življenju, ki ga ljubijo in jim je v naravi. Vse skupaj pa bi tudi zelo veliko stalo.

Zato se zdi še najbolj pametno, da bi se rešilo cigansko vprašanje tako, kakor bi bilo Ciganom najbolj prav, najbolj praktično za prizadete vlade in najmanj drago. Dve ali tri države naj bi odstopile na skupni meji vsaka po košček ozemlja, par kvadratnih kilometrov, tako da bi odstopljeno ozemlje skupno sestavljalo enotno, kakšnih deset ali dvajset kilometrov — po možnosti pa tudi kako desetino kvadratnih kilometrov več — obsegajoče ozemlje, ki bi bilo proglašeno za avtonomno mednarodno cigansko ozemlje pod nadzorstvom združenih narodov.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Sodobno kmetijstvo

PRETAKANJE VINA

Pretakanje vina je eno najvažnejših kletarskih opravil. Po kipenju leži vino na drožeh. Droži so iz odmrlih kvasnic, beljakovin in drugih odpadkov. Te usedline bi začele drugače kmalu gniti in nam vino kvariti. Čas in način izvedbe pa je odvisen od tega, kako je potekalo vrenje, koliko kisline ima vino in v kakšnem zdravstvenem stanju se nahaja. Na splošno pa pretakamo najprej slaba kislina vina, da preprečimo nadaljnjo izgubo kisline. Seveda moramo pretakati tudi ta vina, ko grozi nevarnost, da se bodo začele droži razkrajati. Najkasneje moramo to opraviti februarja. Ravno tako pretakamo prej vina, ki imajo malo alkohola in ekstrakta, četudi imajo več kisline, da bi tako dobili bolj polna in okusna vina.

Vlečljiva vina in tista, ki diše po vodikovem žveplencu, pretakamo takoj, kakor hitro opazimo napako, ne glede na to, kako je prevrelo vino, in sicer z močnim zračenjem. Prej pretakamo tudi vina, pri katerih želimo, da obdržijo še sladkor.

PREZGODNJE PRETAKANJE

Prezgodnje pretakanje preprečuje popolno zavretje, zaradi česar bi moglo postati vino kasneje vlečljivo ali pa bi naknadno vrelo. S tem je otežkočena priprava vina. Sladka mlada vina pa lahko postanejo tudi mlečno kislina ali pa cinkjena.

PREPOZNO PRETAKANJE

Prepozno pretakanje lahko omogoči, da gnile droži in druge usedline pokvari vino. Vino lahko dobi tudi vonj po vodikovem žveplencu, oziroma postane neubrano, torej neharmonično. V glavnem pa vina raje prej pretakamo kot pozneje.

Nekateri mislijo, da je treba vina čim bolj zračiti, da bi tako izločili kar največ raznih snovi in napravili vino tako bolj stanovitno na zraku. Sodobno kletarstvo je v glavnem proti zračenju tudi mladih vin in za čimmanj pretakanj. Današnji okus namreč zahteva sveža in po sorti prijetno dišeča vina. Pri tem pa odigrava pomembno vlogo tudi spoznanje, da prekomerno zračenje in pretakanje kvarita okus in kakovost vina. Vino izgubi preveč ogljikovega dvokisa in svoje arome, na kar je treba posebno paziti pri nekaterih občutljivih sortah. Zgodi se včasih, da tako vino postane tudi motno, s čimer trpi skladnost vina.

ZRAČENJE VINA

Vino, ki se zrači in oksidira skozi luknjice v sodu, v večini primerov izloča take motne snovi na dno, tako rekoč nevidno. Navadno pretakamo vino le enkrat z zračenjem. Ravnati se moramo, ko pretakamo, po stanju vina.

KAKO OCENIMO STANJE VINA?

Nekaj dni pred prvim pretakanjem vzamemo iz vsakega soda kozarec vina in ga pustimo na tistem sodu, iz katerega smo ga vzeli. Nato opazujemo, kako se vino v kozarcu spreminja ob dotiku z zrakom. Če je vino zdravo in dobro prevrelo, se bo v kozarcu začelo v nekaj dneh od zgoraj navzdol lepo čistiti. To je znak, da vino potrebuje zraka, moramo ga torej prezračiti s pretakanjem. Pri pretakanju uporabljamo razpršilnik, da se vino čim bolj prezrača. Lahko

pa uporabljamo tudi rešetko ali kaj podobnega. Tako vino bo pri pretakanju izgubilo precej ogljikove kisline in bo v začetku še bolj motno kot prej. Sele čez kakih 14 dni bomo videli učinek takega pretakanja. Vino postane čisto.

Drugi primer je, da ostane vino tako, kot je, da se torej nič ne čisti. Verjetno je v njem še precej sladkorja in sluznin. Manjše zračenje mu bistveno ne more škoditi.

Tretji primer je, da vino začne v kozarcu rjaveti. Tako vino vsebuje neko barvilo ali encin oksidazo, ki oksidira razne snovi v vinu vpliva zrak na tako vino neugodno, ga moramo tako pretočiti, da pride čimmanj v stik z zrakom — s pumpo — ali pa ga pred pretakanjem ozdraviti z 10-15 g kalijevega metabisulfitna na hl.

Četrti primer je, da vino v kozarcu osivi ali počrni. Taka vina moramo močno zračiti, da vse snovi čimbolj počrnijo; te nato odstranimo iz vina v čiščenju.

V splošnem skušajmo po vodikovemu žveplencu dišeča vina dobro prezračiti in to s pomočjo razpršilnikov.

VPLIV VREMENA NA PRETAKANJE

Tudi temperatura in zračni pritisk pustita sledove na vinu. Pri toplem in vlažnem vremenu, ko je zračni pritisk manjši, je izguba ogljikovega dvokisa večja; drožje se ne-

koliko dvigne, vino ne odteka dovolj čisto. Ob jasnem, suhem in hladnem vremenu, kadar je zračni pritisk višji, je izguba ogljikovega dvokisa manjša; vino se lepše loči od droži. Pretakanjmo torej ob takem vremenu. Toplo leto in zelo hladno vreme pozimi povzročata izločanje raznih snovi in motnje, zato v takem času ni dobro pretakati.

Črno vino zahteva manj pretakanj in zračenja kot belo vino. Zaradi večje količine tanina se rdeča vina lažje in hitreje sama od sebe čistijo in bi močno zračenje škodilo barvilom.

Vedno pretakamo v čist, zmerno zažveplan sod. Tudi posoda za pretakanje naj bo vedno čista. Sode, iz katerih smo vino iztočili, moramo takoj po pretoku dobro pomiti.

NATEČAJI

Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo — INAIL — je razpisalo javni natečaj na podlagi naslovov in izpitolov za 11 mest zdravnika pri sedežih v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Natečaja se lahko udeležijo zdravniki-kirurzi, ki imajo habilitacijo, so vpisani v register zdravnikov in njihova starost ne presega 35 let. Prošnje na kolkovanem papirju je treba poslati INAIL-u v Rim — via IV Novembre, 144 - 00187 najkasneje do 1. decembra t.l. (Uradni list št. 250 z dne 2.10.1969.)

Ministrstvo za poljedelstvo in gozdove je razpisalo natečaj za 20 mest svetnika 3. razreda v vodilnem staležu — administrativni sektor. Interesenti morajo imeti doktorat iz ekonomije, prava ali dr.

Prošnje je treba predložiti do 9. decembra t. l. na ministrstvo in sicer — Direzione generale degli affari generali - Ufficio concorsi — Roma — via XX Settembre n. 20 (Uradni list št. 258 z dne 10.10.1969.)

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Zelo uspešen nastop bratov Košuta v Veroni

Društvo San Marco iz Verone je 3. in 4. t. m. organiziralo velik državni namiznoteniški turnir, ki so se ga udeležili vsi najboljši italijanski pingpongaši. Prisotnih je bilo kar 10 prvokategornikov in 15 italijanskih prvakov raznih kategorij. Turnir je zelo dobro uspel. Videli smo namizni tenis na taki tehnični ravni kakršnega doslej v Italiji še nismo mogli uživati. V Verono so odpovali tudi štirje slovenski predstavniki in sicer: mlada člana nabrežinskega Sokola Fabjan in Dobrila in brata Edi in Boris Košuta, ki letos oba nastopata za tržaško prvotligaško ekipo Libertas - Soffitta.

Rezultati, ki so jih naši fantje dosegli so nadvse laskavi. Predvsem je razveseljivo dejstvo, da se lanskoletni državni prvak Boris Košuta spet vrača v dobro formo. V Veroni je z izredno lahkoto premagal po vrsti Vivianija, Baiocchi in Filipeschija ter s s tem uvrstil v popfinale. Tu se je spoprijel s št. 1 sedanje italijanske reprezentance Milančanom Pelizzolo. Boris je dvojni sicer izgubil z 1:3 (11, —19, 12, 19), vendar bil je Pelizzolo enakovreden nasprotnik in le izredna smola mu je v četrtem setu preprečila, da bi stanje setov izenačil na 2:2. Vodil je že 12:9, ko je bila Milančanu sreča dvakrat zaporedoma naklonjena s tem, da se je žogica dotaknila roba mize, namesto da bi šla čez. Pelizzolo je potem v finalu gladko odpravil Buscaglio iz Novare. Boris Košuta je bil tako v končni lestvici tretji, kar je brez dvoma spodbuden rezultat.

Odlično je igral tudi Borisov brat Edi. Največje presenečenje je pripravil v mešanih parih, kjer je v dvojici z Milančanko Resemini odpravil državna reprezentanta Rastellija in Fensolijevu, nosilca 2. skupine. V skupni lestvici sta Edi Košuta in Resemini zasedla presenetljivo četrto mesto. V moških dvojicah pa je Edi v paru z Ramejem iz Parme izgubil šele v četrtfinalu proti bodočima zmagovalcema Rastelliju in Malesciju in tako zasedel tudi v tej disciplini častno 5. mesto. Prav tako dobro sta se odrezala mlada Nabrežinca Dobrila in Fabjan, ki sta s 4. mestom v pionirskih dvojicah prišla do zaželeno kolajne. Čudno, da se turnirja niso udeležili Borovi.

Neuspešen start Borovih odbojkarjev

Preteklo soboto so se začela odbojarska prvenstva moške A in B lige. V B ligi nastopa tudi slovenska ekipa Š. Z. Bor, ki je letos znatno ojačena. K Boru se je vrnil nekdanji Borovec Sergij Veljak, večkratni državni reprezentant, ki je za časa študija na Visoki šoli za telesno kulturo v Firencah igral za slavno ekipo Ruini iz Firenc. Sedaj se je vrnil v Trst in sprejel mesto trenerja - igralca pri Boru. Slovensko moštvo se je s tem brez dvoma ojačilo in lahko upravičeno upa na odlično uvrstitev, če ne celo na napredovanje v prvo ligo.

Žal prvi nastop v gosteh pri zelo homogeni ekipi Pagnin iz Padove se ni srečno zaključil. Naši fantje so šele v tretjem setu ujeli pravi ritem in znižali rezultat na 1:2, potem ko so prva dva seta gladko izgubili. V četrtem so že vodili z 8:1, ko so Padovanci močno reagirali in s silovitim forcingom prisilili naše na predajo. S tem porazom ni pa še nič izgubljeno. Prvenstvo je še dolgo in izredno naporno. Prepričani smo, da Veljakova ekipa po tem začetnem sporslaju ne bo izgubila poguma in volje do zmage in bo gotovo pripravila še marsikatero zadoščenje svojim številnim navijačem.

Prvi nastop slovenske tržaške namiznoteniške reprezentance

Ob jriliki gostovanja v Trstu odlične bolgarske namiznoteniške ekipe Akademik iz Sofije, ki je za Pokal sejemske mest gladko premagala tržaško ekipo Libertas - Soffitta, je prišlo do krstnega nastopa slovenske tržaške namiznoteniške reprezentance.

Ta zamisel je vsekakor vredna vse pohvale. Upati je le, da ne bi bila samo muha enodnevnica in da bi do podobnih srečanj prišlo tudi v drugih športnih disciplinah. Slovenski pingpongaši iz Trsta, ki so nastopili v postavi: Edi Bole, Edi in Boris Košuta, so sicer izgubili z 0:5, vendar imeli so zadoščenje, da jim je prof. Driannovsky, trener bolgarske reprezentance, ki je spremljal moštvo Akademika, izjavil, da so jim Slovenci nudili veliko boljši odpor kot italijansko moštvo Libertas - Soffitta.

Kako zagotoviti obstoj in dostojno življenje ciganskega ljudstva

(dalje s 6. strani)

V tem ciganskem središču naj bi bilo narodno središče Ciganov, najnujnejše ustanove za gojitev ciganskega jezika, kakšna višja šola, ki bi skrbelo za odgojo ciganskega izobraženstva v lastnem jeziku, pa tudi muzej ciganske kulture in knjižnica, ki bi zbirala dela v ciganskem jeziku in tista, ki obravnavajo Cigane in njihovo zgodovino, z vsega sveta. Ciganska »državica« naj bi imela registrirane vse Cigane na svetu, ki se želijo priznavati k ciganskemu ljudstvu, in naj bi jim izdajala mednarodno veljavne potne liste, ki bi imeli enako veljavo kot potni listi vseh drugih držav. Tako bi Cigani prišli do lastnih dokumentov in do lastnega državljanstva, namesto da so parijski med narodi. Hkrati pa bi lahko ohranili sedanj način življenja, le da bi jim morali pomagati, da se prilagode novim razmeram in si najdejo nove možnosti zaslužka in obstoja. Stvar vzgoje je, da se jih odvadi kraje in prostitucije, ki zlasti zadnji čas hudo ograža cigansko ženstvo in s tem tudi raso.

Po najnovjših dognanjih so prišli Cigani iz Indije v 4. ali verjetno 5. stoletju, verjetno na begu pred Huni. V 18 državah članicah Evropskega sveta biva po uradnih statistikah okrog 280.000 Ciganov, od tega 40.000 v Italiji.

—0—

Rebulov roman »V Sibilinem veru« je še vedno med najbolj prodajanimi slovenskimi leposlovnimi knjigami.

F.J. * 9 S M R T V POMLADI

»Kako čudno ime: Vadim,« je rekla Anica. »Rusko je,« je dejal Tine. Verjetno se je njegov oče svoj čas navduševal za ruske romane.

Anica je nalila vročo črno kavo v skodelice in zaklicala, da bi jo slišala tudi onadva v drugi sobi:

»Bosta tudi vidva kavo? Je že kuhana!«

»Jaz je ne bom. Hvala!« je bilo slišati glas blondinca. »Oprosti, a se mi mudi. Imam še neke opravke.«

Res je že čez nekaj hipov malo odprla vrata v sobo in dejal:

»Na svidenje Anica! Lahko noč!« je pozdravil Tineta in Ciliko ter odšel.

Rudi je stopil v sobo. Njegov obraz je bil dobrovoljen in nasmejan kakor vedno, a vendar je bilo na njem kot senca neke skrbi, ki je prej na njem ni bilo.

»Jaz pa je bom skodelico, ko pa tako lepo diši... če mi jo date, seveda,« se je nasmehnil vsem trem.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašala Anica med nalivanjem. Z vsem svojim bitjem je začutila nevo skrb v njem.

»Nič posebnega... Potrebujejo me.«

»Kako potrebujejo?«

»Nocoj,« je rekel pomenljivo.

»Tebe? Ali ne vedo, da so te komaj včeraj izpustili?«

»Seveda vedo.«

»Zakaj torej?« je vprašala ona nenavadno nervozno.

»Prav zato, pravi Vadim. Prav zato ne bo nihče pomislil name. Mogoče ima prav.« z z »Upam, da si mu dopovedal, da zdaj vendar ne moreš...«

Kos je v čisto majhnih požirkih srebal kavo, kot nalašč, da bi mu ne bilo treba odgovoriti.

»Čisto vroča je še,« je pojasnil s smehljajem.

»Si mu povedal, da zdaj ne moreš?« je Anica ponovila vprašanje in na njenem obrazu se je pokazal strah.

Kos se je dobrodušno nasmejal.

»Beži no, Anica, nikar ne bo bodi takšna... Pozneje ti bom povedal, kako je bilo. Zdaj bo treba pospremiti Ciliko domov. Pozno je že. Ali bi jo hotel še nočoj ti pospremiti, Tine?«

»Rad,« je rekel Tine in takoj vstal. Bilo mu je nerodno ob pogovoru, ki ni bil namenjen njegovim ušesom. Med njegovo odsotnostjo se bosta lahko v miru pogovorila.

Tinetu je postalo težko pri srcu. Čim bolj je spoznaval Kosa in njegovo ženo, tem rajši ju je imel, saj tako dobrih ljudi, kot sta bila onadva, še ni srečal. Hkrati pa sta se mu kljub temu, da sta bila po svoje srečna, na tihem smilila. Bila sta prav zaradi svoje dobrote in čuta za pravičnost izpostavljena sunkom in udarcem z vseh strani, pri tem pa sta bila brez zaščitne lupine, ki jo mora imeti — bodisi snovno ali duhovno — vsako živo bitje, da sploh lahko živi. Tak vtis mu je vzbujal zlasti Kos. Bil je krepek, močnih kosti in širokih ram, čeprav ni bil velik, in roke je imel velike in trde na dlaneh od fizičnega dela, pri tem pa se je zdel kljub vsemu svojemu pogumu in moči tako brez obrambe, da je nehote vzbujal sočutje. V majhnih stvareh mu ni manjkalo praktičnega čuta, ni pa imel najmanjšega smisla za tisto premišljenost ali preračunljivost, ki omogoča človeku, da lahko organizira svoje življenje in ga usmeri k nekemu cilju. Bilo je, kot da nima Kos nikakega smisla za lastne koristi. Anica je bila najbrž nekoliko drugačna, vendar je bilo očitno, da se je iz ljubezni prilagodila Rudiju. Bila sta kot dva otroka, ki gresta skozi gozd in sicer vesta, da žive v njem divje zveri in da lahko vsak hip katera skoči izza grmovja, a vendar ne verjameta, da jim bo storila kaj hudega. Ali pa sta bila pripravljena tudi na to?

Takšni so morali biti prvi kristjani, je večkrat pomislil Tine, tako dobri, tako preprosti in iskreni in tako goreči za svojo vero, da se niso menili za nevarnost. Z začudenjem je opazil, da sam ne more biti tak. (dalje)

JUBILEJNA SEZONA GLASBENE MATICE TRST 1960 - 70

V soboto 15. novembra, ob 21. uri v Kulturnem domu

GONCART SLOVENSKEGA OKTETA

Jože Kores
Danilo Čadež
Peter Ambrož
Bogo Grošelj
Andrej Štrukelj
Tone Kozlevčar
Marijan Štefančič
Peter Čare

Umetniški vodja: dr. Valens Vodusek.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphise« Trst

Iz Gorice

VIII. Memorial Mirko Filej - 1969

V petek, 31. oktobra, se je zaključilo tekmovanje v namiznem tenisu. Tekme so bile v prostorih Katoliškega doma v Gorici. Tekmovalcev je bilo precej in posamezna srečanja so bila kvalitetna.

V končni lestvici je prvo mesto zasedlo moštvo SOKOL iz Nabrežine, ki se je pa pomerilo samo z zmagovalci iz naše pokrajine in se ni udeležilo izločilnega tekmovanja.

V kategoriji Mladinci je med Goričani zasedel prvo mesto Jožef Semolič. Drugi je bil Rudi Pavšič, tretji pa Darij Frandolič. Semoliča je potem premagal Peter Ukmar (Sokol) z 2:0.

Med člani je zmagal Lucijan Černic (Standrež), za njim pa sta se uvrstila Mario Lavrenčič (Mladost) in Boris Cotič (Hrast). V finalu pa je Cattonar (Sokol) premagal Černica (2:1).

Dekleta so nastopila v kategorijah Mladinke in Članice.

Med Mladinkami je prvo mesto zasedla Darja Prinčič (Dom), drugo Alfreda Paoletti (Dom) in tretje Loredana Prinčič (Dom).

Med Članicami je zmagala Neva Prinčič (Dom). Druga je bila Nataša Paulin, tretja pa Milojka Paoletti (obe od moštva Dom).

Zelo zanimivo je bilo tekmovanje med moškimi ekipami, zlasti finalna srečanja. Spet je zmagalo moštvo Sokol (Ukmar, Cattonar), proti kateremu sta klonila goriška zmagovalca Komel in Pavšič od moštva Dom. (2:3). Med goriškimi moštvi se je na drugo mesto uvrstil Hrast (Gergolet, Cotič), na tretje pa Mladost (Mario Gergolet, Lavrenčič).

Nogomet

V soboto, 1. t. m., se je zaključilo izločilno tekmovanje nogometnega turnirja. Na igrišču pri Gluhonemih je najprej Mladost A porazila Števerjan - Brda z izidom 6:0. Nato je zmagala tudi Mladost B, in sicer proti Gorici (4:1).

Na igrišču Azzurra v Stražicah je Hrast zmagal proti Pevmi (8:3), nato pa še Sovodnje proti Standrežu (6:3).

Dne 4. novembra je bilo na igrišču pri Gluhonemih zelo zanimivo polfinalno tekmovanje no-

gometnega turnirja. Brez dvoma so vsa moštva prikazala zelo kvalitetno igro, s katero bi lahko nastopala na vsakem deželnem nogometnem prvenstvu. Poleg tega pa ni bilo nobenega prepiranja; celo zmagovalci in premaganci so si prijateljsko stisnili roke in si čestitali, kar se že redkokdaj vidi na naših igriščih.

Taki so izidi:

Hrast - Mladost B 1:0

HRAST: Gergolet, Cotič, B. Jarc, R. Jarc, M. Jarc, Frandolič, B. Peric, A. Peric, Špacapan, Colja, Nelci.

MLADOST B: Jelen, Dušman, Devetak, Fontanot, B. Šuligoj, A. Šuligoj, N. Gergolet, A. Cotič, M. Gergolet, C. Gergolet.

To srečanje je bilo že od vsega začetka zelo neodločeno in oba nasprotnika sta bila uravnotežena. Sledile so si lepe akcije na obeh straneh, a prvi polčas se je zaključil 0:0. Šele 10 minut pred koncem drugega polčasa je Gergolet lepo podal žogo in Frandolič jo je neusmiljeno zabil v vrata. Vratar si ni mogel prav nič pomagati. Tekma se je potem zaključila brez sprememb v rezultatu.

V drugi tekmi sta se pomerili:

SOVODNJE: Stanzani, Kovic, F. Kovic, Cijak, Tomažič, Ferfolja, Fajt, Zavadlav, Tomčič.

MLADOST A: M. Gergolet, Gerin, Ferletič, Peric, Ulian, Lavrenčič, Zavadlav, L. Gergolet, Rebula.

Tudi ta dva nasprotnika sta bila zelo močna, kar priča tudi izid 2:1 za Mladost A. Res je, da Sovodnjci niso imeli sreče in so izgubili nekaj zelo lepих priložnosti za gol. Lahko bi bil torej rezultat tudi drugačen, ampak Sovodnjci so ugotovili: »Žoga je okrogla«, in se niso preveč jezili.

V soboto, 8. novembra, bo na igrišču pri Gluhonemih finalno tekmovanje med moštvi Mladost A in Hrast za 1. in 2. mesto in med Sovodnjami in Mladostjo B za 3. in 4. mesto. Začetek tekmovanja bo ob 2.30 popoldne.

V tem tednu se bo začelo tudi tekmovanje v košarki, ki je zadnja disciplina na sporedu na letošnjem Memorialu.